СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLII. Ч. 192. Джерзи Сіти, Н. Дж., пятниця, 17 серпня, 1934. VOL. XLII. No. 192. Jersey City, N. J., Friday, August 17, 1934. THREE CENTS.

ПРЕЗИДЕНТ ОБНИМАЄ ПРОВІД НАД ДОПОМОГОВОЮ КАМПАНІЄЮ

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвет заявив газетярам, зібраним на конференію преси в Білім Домі, що він обняв особистий нагляд над акцією допомоги для жертв посухи.

Потім президент подав загальний начерк політики, котрої уряд думає держатися в цій акції. Уряд переконаний, що йому не треба спеціяльного законодавства, бо вже існуючі закони дають йому достаточну основу для допомогової акції. Уряд буде, з одного боку, ратувати потерпівших припасами поживи для людей і худоби, а з другого боку, виступати проти тих, що будуть пробувати використовувати народне нещастя для власної наживи. Президент ужив на їх означення слова „чизелерс".

За обчисленнями уряду, говорив президент, безпосередньої помочи потребує тепер 750,000 фармерів. Президент дав до зрозуміння, що між іншим уряд задумує купити більшу скількість сіна в Канаді.

АМЕРИКАНСЬКА ЗАЛОГА ПОКИДАЄ ГЕЙТІ.

ПОРТ-О-ПРИНС, — В 9-тій годині рано, дня 15. серпня, покинув Гейті на американськім воєннім транспортовім кораблі „Арґон" останній відділ американських маринарів, закінчуючи в цей спосіб евакуацію Гейті.

Евакуація відбулася серед великої врочистости. Місцеве населення обявляло з цього приводу велике вдоволення.

Окупація острова американськими військами тревала 19 літ. Американські війська заняли були острів у липні 1915-го року, підчас внутрішньої боротьби між двома політичними фракціями, в котрій змасакровано 150 політичних вязнів.

РЕОРҐАНІЗАЦІЯ УРЯДУ ВІДБУДОВИ КРАЮ.

ВАШИНҐТОН. — Ґенерал Джансон, голова уряду відбудови краю, дав до зрозуміння, що по всякій правдоподібности бюро буде переорганізоване так, що на його чолі буде стояти рада з дрох до девятьох директорів, котрі будуть працювати ввесь час. Предсідником ради далі останеться Джансон.

У кождім стейті мала би бути стейтова рада, котра малаб переводити політику центральної ради в данім стейті.

ДОПОМОГА ВЧИТЕЛЯМ І НЕГРАМОНІСТЬ.

ВАШИНҐТОН. — Федеральна Адміністрація Надзвичайної Допомоги занялася пошуканням способів допомоги безробітним учителям. Число вчителів, котрі потребують тепер помочи, рахують на 40,000.

Уряд думає дати їм допомогу в цей спосіб, щоби наняти їх до навчання неграмотних людей, котрих, за останнім переписом населення, є тепер в Америці 2 міліони.

УРЯД ПРИЗНАЄ БРУТАЛЬНІСТЬ ПОЛІЦІЇ.

НЮ ЙОРК. — Мейор Ла Ґвардія розслідив закиди, що поліція поводиться брутально проти страйкуючих робітників фабрик плетеного одіння. Побиті страйкарі оповідали мейорови про брутальне поведення поліції. Мейор прийшов до переконання, що поліціаі напаствували страйкарі без потреби. Мейор візвав головного поліційного інспектора та приказав йому списати всі жалоби пошкодованих. Поліційний інспектор признав, що поліція має вдержувати порядок, але держатися в страйковій боротьбі невтрально.

НОВИЙ ОСЯГ Д-РА БІБА.

ГЕМИЛТОН (Бермуда). — Вилїєм Біб та Отис Бартон знову спустилися в своїй батісфері, себто кулі, спеціяльно зробленій для розслідів морських глибин, та досягнули цим разом глибини 3,028 стіп (майже 3 пяті милі).

Про трудноці такого експерименту свідчить уже це одно, що сама залізна линва мусіла важити дуже багато та робити досвід дуже небезпечним. Через цю небезпеку вчені перебули на самому дні тільки 5 минут, хоча вони були під водою в запечатаній кулі цілі три години.

Учені описують появу величезної, яких 20 стіп довгої, риби. Велитенська риба зявилась освітлена світлами малих морських тварин, котрі блестіли довкола риби як діядем довкола голови.

КОНҐРЕС МОЛОДІ.

НЮ ЙОРК. — У школі для виховання в Нюйорськім університеті почався в середу конґрес молоді, зорганізований „Центральним Бюром Молоді Америки".

Конгрес привитав мейор міста Ла Ґвардія, котрий радив учасникам обговорити безробіття, суспільне обезпечення, дитячу працю й тим подібні пекучі справи біжучої політики краю.

Як тільки він скінчив промову, на салі почалася завзята боротьба. Одні домагалися, щоби предсідниця бюра мала право вести конґрес, бо вона поклала багато праці для його організації, а другі домагалися демократичного вибору президії. Остаточно конгрес розбився на дві части, котрі радили окремо.

СТАРОУКРАЇНСЬКІ ПАМЯТНИКИ В СУДОМИРІ.

Польські газети пишуть, що в Судомирі в катедрі розпочався по Великодні ц. р. за ініціятивою місцевого лат. єпископа ґрунтовний ремонт і віднова старовинних византійських фресків, які відкрито там на стіні в пресвитерії ще перед війною. Наші спеціялісти повинніб цим цікавитись, бо в Судомирі (Сандомеж) знайдено також „східні фрески" і в старовиннім костелі (колись церкві) св. Якова; а також був там дзвін „Деметріюс" з ґотицькими написами з р. 800, як пишуть давні історики; є там у тій церкві перед великим вівтарем велика, гарно „різьблені" камені з якимись витертими написами. — Про Судомир пише наш літопис таке: Церкви же бяше въ городѣ томъ (Судомирі)..., каменна велика і предивна сіяюще красотою... Заутра же игумени съ попы и съ дьяконы, изрядивше крилосъ и отлѣвши обѣдню и начаша ся причащати первое сами, и потомъ бояре съ женами и съ дѣтьми... (приготовлялись до смерти з рук-Татарів 1240 р.) (Гал. Вол. Літопис; полн. собр. лѣтоп. II., 199). В згаданій пресвитерії відкрили м. ін. недавно гарний фреск: Зіслання св. Духа. — **М. М.**

ПОЛІЦІЯ ВИКРИЛА ТАЙНИЙ АРСЕНАЛ.

Політичній поліції в Ріо де Жанейро (Бразилія) донесено, що в одному з домів при ул. Кармо відбуваються „дуже часто якісь тайні сходини. Ревізія, яку перевела поліція несподівано в ночи на вказаний дім, дала просто революційні наслідки: в одній величезній кімнаті знайдено цілий арсенал ріжної зброї, амуніції і ручних ґранат. Арештовано двох чоловіків, які берегли тайного арсеналу.

ШПІОНИ.

У Рівному ще в 1932 році ствердила поліція, що гарна наймичка Юди Фішмана, Надія Нестерук, вербувала добровольців до шпіонської служби, виправляла їх за кордон і відвідувала їх на терені чужої держави. Тепер в окружному суді у Рівному відбулася розправа проти Нестерукової та її спільників: Катерини Бриндзи, Гр. Лещова, М. Антонюка, Костя Калюха, Созонта Зданевича та Максима Михалочка. Розправа відбувалася при зачинених дверях. Нестерукову засудили на 10 літ тюрми, Гр. Лещова, М. Антонюка, Костя Калюха та Созонта Зданевича по 10 місяців вязниці. Половину кари їм подарували на основі амнестії. Бриндзу й Михалочка увільнили.

„В БІЛО-АМАРАНТОВІЙ ПРОВІНЦІЇ".

Щож це за провінція? Це, за словами Збігнева Гротовського (ІКЦ ч. 192, з 13. липня), наша Гуцульщина. Гуцули, впевняє автор, тужать за польськими „гарцерами". Ці як сніг таяв, допитувалися, коли прийдуть „гарцерки". Вони знайшли з Гуцулами спільну мову, тому, мовляв, не буде пустим символом, як розпалять ватри від Тешина по Чорногору в дні „Свята гір". Тоді то в Закопаному зійдуться Гуцули, Лемки та Бойки.

ЛЮКСУСОВЕ ЖИТТЯ БОЛЬШЕВИЦЬКОГО АМБАСАДОРА.

Після смерти большевицького амбасадора в Парижі, Довгалевського, паризькі газети розказують багато цікавих річей про небіжчика. Між іншим читаємо там, що цей „товаріщ" належав до найелегантніших паризьких дипльоматів, а його гардероба складалася: з 18 фраків, зроблених у першорядних французьких і англійських „мистців крою", 32 одягів, 6 футер, 8 зимових курток, 12 плащів і т. д., 40 паличок до проходу, з яких дві мали ручки зі слонової кости, а 2 зі щирого золота, а всяких дорогоцінних шпильок, краваток і т. п. мав стільки, що можнаб обділити кількадесять найбільших паризьких елеґантів. Бенкети, які він уладжував, були голосні в цілім Парижі, а ікру на ці бенкети спроваджував спеціяльним літаком з Москви. — Нема то, як бути большевицьким послом!

СОБАКИ ЗАГРИЗЛИ СВОЯКА РАДЖІ.

80 вівчарських собак раджі Атґара в провінції Ориса (Індія) роздирали раджового свояка. Він не знав, що собак опущено та вийшов ніччю з палати. Як на крик нещасного збіглися люди, знайшли лише кілька костей.

ЗАХЛЬОРОФОРМУВАЛИ І ОГРАБИЛИ СЛУЖБОВИЧКУ.

До бура заведень „Сольвей" при вул. Купальній ч. 4. у Львові прийшли два чоловіки, коли при касі була лише 24-літня управителька магазину, А. Бжозовська, та рахувала гроші. Один приклав Бжозовській нахльороформовану хусточку. Бжозовська впала непритомна на землю. Другий забрав коло 2,000 зл. Коли ввійшов сторож, застав лише Бжозовську, що лежала на землі. Першу поміч дав їй лікар, та всеж не привернув її притомности, тому відставили її до шпиталю. Тому три тижні мати Бжозовської повідомила була поліцію, що доньці її вкрали в трамваї 3,500 зл., викроївши отвір у течці. Ті гроші належали до фірми. Тоді Бжозовська зобовязалася сплачувати шкоду по сто злмісячно.

Поліція ствердила, що касієрки фірми „Сольвей" не ограбили злодії. Вона сама захльороформувалася, щоби сфінґувати напад і взяти собі 2,000 зл., бо — як оправдується, знайшлась у скрутному положенні. Слідчий суддя переслухав касієрку Бжозовську, та що вона призналася до вини, випустив її на волю. Всеж розправа проти тієї 42-літньої касієрки відбудеться.

ГОЛОД-ПАН.

„Прол. Правда" 26. червня ц. р. пише, що „в колгоспі „Пятирічка" села Квітки, злодії вирізали колоски жита на площі чверть гектара. В селі Завадівці ледар Царенко Грицько теж нарізав багато колосків пшениці. Ці перші серіозні факти розкрадання колгоспного врожаю говорять за незадовільний стан у районі охорони врожаю".

Вони говорять про цілком що інше: говорять про той голод, який змушує людину йти красти.

„ХОЧЕТЕ МИЛА — ВІЗЬМІТЬ ПОВИДЛО"!

В большевицькій „кооперації" заведено систему примусового розподілу товарів. Як це виявляється в совітській дійсности, показує найкраще такий факт: В кагарлицькій районовій споживчій спілці „діжка повидел простояла, аж доки повидло запліснїло. Явивши це, голова райспоживспілки... розпорядився завезти повидло в сільські крамниці і пустити в продаж разом з господарським милом. Коли колгоспники приходять до сільських споживчих товариств і хочуть придбати мило, їм заявляють: — Хочете мила — беріть повидло"! (Харк. „Вісті" з 28. червня 1934. р.).

УБИВ СВОЮ ДОНЕЧКУ ЗА-ДЛЯ ГРОШЕЙ.

В місті Гавстон, у стейті Тексас, 28-літній безробітний батько, Е. Ґ. Стюарт, признався, що він самий втопив свою 4-літню донечку, Доротею, щоби в цей спосіб одержати 400 долярів асекурації, бо на таку суму вона була заасекурована. Він каже, що втопив її на те, щоб за гроші від асекураційної спілки міг дати удержання другій своїй донечці. Оба дівчатка були близнючки. Попередньо Стюарт заявляв, що нібито хтось схватив його донечку, або що вона десь заблукала. Пізніше знайдено її тіло в річці Сайпрес, 17 миль від Гавстон.

ЖАНДАРМИ В СПІДНИЦЯХ.

На дорозі між Чернівцями і Петрічені бандити ограбили багатого купця Гр. Носку. Станиця жандармерії вислала на фірі трох жандармів, переодягнених за жінок. Як переодягнені жандарми переїздили попри ліс, бандити зупинили їх і зажадали грошей. „Жінки" добули револьвери та скували бандитів Миколу Гедока й А. Завшіца. — В околиці Сторожинця зловили ватажка опришків В. Техенюка, що вже 3 роки давалися в знаки околичним людям. Зловили і його заступника Л. Думінського та 8 опришків. — У Туцюр-Мік зловили кількох членів ватаги В. Теклічука, який допустився на Буковині 39 зломів і 17 грабіжницьких нападів.

ЗАКУТИЙ У КАЙДАНИ БАНДИТ ВИСКОЧИВ З ПОЇЗДУ ПІДЧАС ПОВНОГО БІГУ.

Таке сталося між стацією в Тчеві і Старогарді (Польща) в часі, як поїзд гнав 70 км. на годину. Поїзд зараз задержали, поліція й залізнича служба кинулися в погоню, але без успіху. Бандит щез.

„УТРАКВІЗАЦІЯ.

За прикладом Поляків Москалі на Східніх Землях України вводять утраквістичний принцип до шкіл. З наступного шкільного року певну скількість предметів будуть навчати московською мовою, а певну скількість українською мовою. Одначе цей утраквізм на ділі буде такий самий, як і в Польщі, а саме, що впродовж найблищих років на Україні будуть лише московські школи.

ЗНОВУ СПРАВА ГОЛОДУ НА УКРАЇНІ В ПАЛАТІ ЛОРДІВ

ПРЕДСТАВНИК АНГЛІЙСЬКОГО УРЯДУ СТВЕРДЖУЄ ВІДНОСИНИ ПРО ЖАХЛИВИЙ ГОЛОД.

ЛОНДОН (Англія). — Українське бюро подає, що в палаті лордів була 25. липня ц. р. довша дебата, присвячена справам у Совітах, а зокрема голодови на Україні. Лорд Чарнвуд запитав уряд, чи він має які інформації, що заперечилиб вісткам про голод на Україні. Притім лорд Чарнвуд говорив, що сама комуністична влада тепер признає, що в 1933 році був голод, хоч вона це раніше заперечувала. Лорд Чарнвуд заявив, що з голоду померло на Україні в минулім році до трох міліонів людей і цього вже досить, щоб зацікавити культурний світ становищем населення під большевиками, бо голод спричинила політика совітського уряду.

Потім говорив про те примас Англії, архиєпископ Кентербері, і лорд Денбі. Обидва вони доповнювали сказане лордом Чернвудом. Лорд Денбі між іншим згадав також про резолюцію, яку вніс до конґресу у Вашинґтоні конґресмен Гамільтон Фіш про положення на радянській Україні та про голод, який там панує з волі совітської влади.

Відповідаючи на запити в імени уряду, підсекретар справ закордонних, лорд Стенгоуп, заявив, що уряд знає те, що тут говорилося й не має ніяких заперечень цих відомостей, крім звичайної большевицької пропаганди. Лорд Стенгоуп думає, що кожен може сам рішити, що варта комуністичні заперечення й що більше достовірне: чи інформації з ріжних джерел, чи комуністична пропаганда запереченнями.

ЯПОНІЯ ГОТУЄТЬСЯ ЗАХОПИТИ СХІДНЬО-КИТАЙСЬКУ ЗАЛІЗНИЦЮ.

МОСКВА (СССР). — Масові арешти владою Манчука російських урядовців на Східньо-Китайській залізниці в Манчуку тут уважають підготовкою до захоплення Японією Східньо-Китайської залізниці. Вже дотепер арештовано девятнадцять російських начальників стацій, їх помічників та інших відповідальних залізничих службовців.

На домагання радянського ґенерального консула в Харбіні, щоб звільнити арештованих, манчуцька влада відмовилася катеґорично, виправдуючи свої арешти тим, що арештовані мали змову проти Манчука та проти Японців. Їм приписують організацію бандитських нападів на залізницю й т. п.

ПОЛІТИЧНИЙ ЗАПОВІТ ГІНДЕНБУРҐА.

БЕРЛІН (Німеччина). — З доручення сина фельдмаршала Гінденбурґа, полковника Оскара Гінденбурґа, фон Папен передав Гітлерови політичний заповіт Гінденбурґа. Заповіт цей був написаний у Берліні 11 травня. В ньому Гінденбурґ з признанням ставиться до Гітлера, визиваючи його достойним бути його заступником.

Гінденбурґ каже, що монархізм у Німеччині це вічна скала, біля якої має обєднатися цілий німецький нарід. Гінденбурґ уважає конче потрібним, щоб Німеччина далі боролася за обєднання в ній усього німецького народу. Завважає на традиціях минулого будувати майбутнє Німеччини, памятаючи, що не повинно бути розриву сучасного з минулим та майбутнім.

ВИТАЮТЬ СВОЇХ ТОВАРИШІВ.

ПРАҐА (Чехословаччина). —Сюди прилетіли три воєнні літаки на чолі з головою цивільної та воєнної авіяції в Росії, Уншліхтом. Чеські комуністи та ріжні москвофіли гучно витали червоних летунів.

З обовязку були також присутні представники чеської авіяції, котрі не дуже були задоволені з тої комуністичної демонстрації, яку влаштували чеські „товариші" московським летунам.

БОЙКОТУВАТИМУТЬ АВСТРАЛІЙСЬКІ ПРОДУКТИ.

МАНЧЕСТЕР (Англія). — Ланкаширські ткачі рішили бойкотувати австралійські продукти й не споживати їх. Бойкот організується як відповідь на високе мито, яке впровадив уряд Австралії на ткацькі вироби, що приходять з метрополії.

Останніх пять-шість років спеціяльні австралійські аґенти працюють дуже інтензивно, щоб у метрополії спопуляризувати австралійські продукти. Та бойкотом, який може поширитися далі, вся їх праця буде зведена до зера. Тому австралійський представник у Лондоні хоче побачитися з лідерами ланкаширських ткачів, щоб якось порозумітися.

НАБИЛИ АМЕРИКАНЦЯ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Міністер пропаганди в уряді Гітлера, Ґебельс, тепер веде пропаганду проти чужоземних інтриґ у Німеччині та проти бойкоту Німеччини. Тому замітним стало серед мас незадоволення з чужинців.

На вулицях Берліна один штурмовик-гітлеревець кілька разів ударив у лице професора шікаговського університету, Лепавського.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holiday at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Friday's issue (with Ukrainian Weekly):		Число з пятниці (з англійською частю):	
One year	$ 2.00	На рік	$ 2.00
Six months	$ 1.25	На пів року	$ 1.25
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.

Акдреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЧИ ПРОЧИТАЮТЬ ВОНИ НАПИС НА СТІНІ

З нагоди річного зїзду головного уряду Американської Федерації Праці виступив президент цеї великої робітничої організації, Вилієм Ґрін, з публичною заявою, котра кидається в очі перше, своєю рішучістю, друге, своєю незвичайністю.

Почине Ґрін з огляду економічного стану краю. Показує він, що першим питанням політики краю ще й досі є криза й безробіття. Не дивлячися на всі зусилля уряду, американські робітничі юнії обчисляють, що безробітних у краю все ще понад 10 міліонів.

З того числа багато міліонів здібних до роботи людей ждуть допомоги від уряду. Така допомога конечно потрібна, але не такої допомоги хоче робітництво. Робітник не хоче допомоги, але праці. Він не хоче покладатися на уряд, але на власні сили і власну працю. По лінії бажань робітників іде теж публичний інтерес: робітники, котрі не мають праці й з конечности спираються на урядову допомогу, з часом деморалізуються, відвикають від праці та починають ждати від уряду вічного удержання.

Урядова допомога ще й тому не відповідна, що вона скорше чи пізніше мусить скінчитися. Зарадити безробіттю може тільки постійне оживлення руху в промислах. Та приватний бизнес досі не доказав цеї здібности. Не зважаючи на поміч уряду, рух у промислах не росте. Банки повні грошей, але бизнесмени не поширюють бизнесів. Стоять порожні величезні фабричні будівлі, повні знаменитої машинерії. Не працюють знамениті зарядці, ходять попід фабрики знамениті робітники.

Що сталося з лідерами промислу? — питається лідер Американської Федерації Праці. Чи вони не потраплять добути краю з біди? Чи вони не вміють пустити в рух промислу?

Предсідник робітничих юній остерігає лідерів промислу перед наслідками такого неробства. Якщо лідери промислу не вирішать теперішнього безробіття, не пустять у рух економічного життя в краю, то тоді серед народніх мас у краю підуть рухи за відібрання провідної ролі цим провідникам, що не провадять. Словом, прийде до революції.

Таку осторогу дає американським капіталістам не заводовий революціонер, але один з найбільше консервативних робітничих лідерів, котрий поклав багато труду для поборення революційних течій. Цікаво, чи зрозуміють його осторогу капіталісти, чи може підуть дорогою всіх загибаючих кляс, які нічого не забувають, але нічого навчитися не можуть?

НАВКОЛО ІНФЛЯЦІЇ

Вже довший час у Злучених Державах торочаться розмови про інфляцію, себто про більше подешевіння американського доляра. Від того часу, як Злучені Держави зійшли з золотого мірника, паперовий доляр подешевів приблизно на 40%. У часах, коли Злучені Держави готувалися зійти з золотого мірника, були сильні голоси за те, що тепер пічнеться велике оживлення в економічному життю країни, але практика показала, що особливих змін та частково інфляція не принесла.

Сторонники інфляції далі твердять, що треба йти дальше з пониженням паперового доляра, а для того треба кинути більше паперових долярів в обіг, що оживить кредити, промисл і торговлю. Ступаючи обережно шляхом інфляції, уряд завів двометалеву валюту й оголосив срібло також валютою Злучених Держав. Тепер Злучені Держави змонополізували все сирове срібло, себто те срібло, що знаходиться поза монетами та поза індустріяльними виробами, таке, що не перероблено в ріжні річи.

Скупивши золото й змонополізувавши велику скількість його, уряд Злучених Держав тепер скуповує срібло по ціні 50 центів за унцію. Щоб далі зменшити ціну паперового доляра, уряд думає на кожду унцію срібла випустити паперових грошей на 1 д. 29 центів. Це таким чином подешевить паперовий доляр (срібний і золотий разом) ще на 22%. Президент держави, згідно з уповновbooвненнями конгресу, може також збільшити ціну золота за унцію з 35 долярів до 43 долярів. Це приведе до дальшої інфляції. Знавці кажуть, що, скінчивши скуповувати срібло, президент збільшить ціну на золото. Значить, стане за дальшу інфляцію.

Це все, говорять сторонники інфляції, приведе до піднесення економічного життя в Злучених Державах і знову буде „бум". „Бум" узагалі пророчить Америці навіть визначний англійський економіст Енґес, який недавно випустив книжечку про скорий „бум" в Америці. В часах таких інфляційних настроїв щось мало чути голосів противників інфляції. Лише дехто заявляє, що коли буде заведена більша інфляція, то тоді виявиться, що даремною була вся „Нова Економічна Політика (Ню Діл) президента Рузвелта, що сталася вивести державу з тяжкої економічної кризи.

Дивним здається, що противники інфляції і її сторонники не звертають уваги, до чого привела інфляція в Европі. Одні й другі чомусь думають, що закони економічного життя й розвитку в Америці не такі, як в Европі; немов тут іншої породи люди, які основно ріжняться від своїх братів в Европі. Вони не звертають уваги на те, що Злучені Держави хоріють на ті болячки, на які хоріє увесь „Старий Світ"; що тут таксамо тяжко борються люди за своє існування, як і в „Старому Світі". А тому даремно не беруть на увагу того, що життя там вже показало.

Тепер сторонники інфляції стараються доказати, що й фармерови й робітникови буде при інфляції вигідно й ліпше жити. Та вони не кажуть, що буде зроблене й чи можливо це зробити, щоб заробітна платня робітника йшла вкупі з підвищенням цін на все те, що робітник має для себе купити. Цього не було в ніякій державі, де була інфляція — менша, чи більша. Скрізь, з кождим підвищенням цін на харчі, помешкання, одежу, на ріжні фабрикати й так далі, становище робітництва більше погіршувалось, бо збільшення його зарібку приходило з великим запізненням, а тимчасом фабриканти, капіталісти та ріжні посередники-спекулянти набивали свої кишені й богатіли, а робітник усе більше злиденів.

Таксамо й фармерови було. Він продавав свої продукти по ціні, хоч і підвищеній часами, але значно нижчій від тої, яку спекулянти й перекупні отримували за його продукти кілька днів пізніше. Коли ж фармер хотів щось купити собі за гроші, то він завжди платив зночно більше, порівнюючи зі своїми приходами, ніж то було до інфляції.

Безперечно інфляція принесе декому великі користі. Нема двох думок, що на ній зароблять ріжні спекулянти на біржі, заробляять фабриканти, капіталісти, заробляять перекупні-посередники, але страте робітництво, дрібне купецтво, ремісник, а найбільше потерпять фармери. Рацію мають ті, що кажуть, що інфляція перекреслить усе те, що уряд старався дотепер зробити, щоб піднести заробітну платню для робітників та щоб помогти фармерам.

Не зважаючи на всю повноту влади й старання уряду Злучених Держав, у нього забракне сили, колиб навіть він хотів усунути спекуляцію в часах інфляції, забезпечити заробітки робітництва в той час, коли життя буде дорожчати; він не зможе наблизити фармера до споживача, усунувши геть спекулянтів-перекупнів, які вже тепер заробляють сотні відсотків на перепродажі фармерських продуктів, а в часах інфляції вони будуть заробляти тисячі й більше відсотків, передержуючи скуплені ними продукти й крам до найбільшого піднесення цін, утворюючи штучно недостачу то одної річи, то другої.

До звичайної спекуляції, яка так процвітає й поширена в Злучених Державах, прибавиться тоді ще інфляційна спекуляція, якщо своєчасно не надінуть наморднике на спекулянтів. Трудно сказати, чи уряд знайде в себе силу й можливість справитися з тим, з чим не справився ще ніякий уряд в Европі. Не в інфляції лежить поліпшення стану працюючих мас Злучених Держав, а в обмеженню хижацтва й експльоатації, яку провадить тут капітал, в наближенню продуцента безпосередньо до споживача, в поліпшенню умовин праці фабричного робітництва й у підвищенню його заробітку. А розмови про інфляцію і спроби її завести будуть лише відвертати увагу суспільства від цих основних проблем, які колись доведеться комусь вирішити, щоб не допустити до катастрофи цілого суспільно-соціяльного устрою Злучених Держав.

В. К.

О. Сновида.

ПРИКЛАД АВСТРІЇ

Кріваве шамотання Австрії стає загрозою світового спокою, як колись кріваве шамотання Македонії чи Сербії. Комуністичну революцію здушив Дольфус, а гітлерівську революцію здушили дольфусівці, але ця революція коштувала самого Дольфуса життя.

І, як усе водиться в таких випадках, крик і рев обурення всіх чеснотливих громадян усього світу на „бестіяльство" гітлерівців: крик, який звертає увагу на наслідки, нікоnли на причини.

А тимчасом причини ясні всім: відтята від матірного пня частина німецького народу, нездібна жити сама, хоче зєднатися з цілістю нації й знаходить на своїм шляху купу людей, узброєних гарматами й грошима ворогів німецького народу: Франції й Італії.

І справді: як може жити „самостійно" нарід, у якого державі мешкає трохи більше населення як у столиці? І з якої рації засада самоозначення націй має мати застосування тільки тоді, коли це вигідно переможцям з року 1918, а не завше? Коли в 1919 році розбирали Австрію, Румунія відірвала те, що їй належалося, й те, що їй не належалося. Таксамо Польща, таксамо Югославія (властиво Сербія), таксамо Чехія, анектуючи шмат Закарпатської України, яка ані не є чеська, ані нею бути не хоче. Це називалося правом народів на самоозначення. Але коли підносить свої претенсії на те право й Німеччина, коли й вона хоче, зі згодою населення Австрії, взяти свій незаперечено німецький кусник з території давньої монархії, їй кричать: Зась! На якій підставі?!

І чому, яким правом, Італія мобілізує свої сили на границі Австрії, щоби ввійти до неї... думаєте, коли гітлерівці її захоплять? Ні, навіть тоді, колиб в Австрії відбувся законний і леґальний плебісцит, запитання населення, куди воно хоче приналежати, колиб величезна більшість того населення висловилася за Німеччину, будьте певні, що й тоді італійська армія увійшла би в границі Австрії, щоби змусити її... лишитися самостійною! „Самостійною", цебто іграшкою в руках французького капіталу й італійського міністерства загрaничних справ.

Чи це не є нікчемна фальшива гра з отим самостійністю, з отим високим гаслом? Чи не є нікчемна гра з отим моральним обуренням „цивілізованого світу" на гітлерівські „бестіяльства" в Австрії? Чому отой „цивілізований світ" не знайшов в собі обурення на бестіяльство Серба Принціпа, що замордував архикнязя Франца Фердинанда? Чому той „цивілізований" світ не знайшов слів обурення на криваву пацифікацію Сирії Французами пару літ тому? Чому отой „цивілізований світ" мовчить на бестіяльство совітської Росії й чому оті бестіяльства не перешкаджають йому навіть політично наближатися до уряду бандитів і дійсних бестій на чолі зі Сталіном?

І одно й друге: і „моральне обурення", і „бестіяльства" гітлерівської революції в Австрії й проголошення „права нації на самостійність", при чім проти її волі змушується Австрію бути „самостійною" — все це облуда й брехня!

І ось нахука Австрії нам зверне нам на це очі: що **всі високі кличі міжнародного життя, вся його „моральність" — це все ніщо інше як плащик для сильних, щоби прикрити свої апетити. Коли їм вигідно** — моральне обурення; коли ні — нема! Коли їм вигідно — є право нації на самоозначення; коли невигідно — нема! Одиноким міродатним мотивом ділань був і є **власний егоїзм і право сильнішого.**

Отсю науку Австрії мусимо й ми собі запамятати. Коли будемо сильними, то й цивілізований світ буде з нами і не матиме проти нас ніякого морального обурення, що ми не робилиб. Коли будемо сильні, матимемо право на самоозначення. Коли ні — **біда слабим!** Усі софістерії переможців звернуться на їх голову, всі фальшиві моралісти й фарисеї виступлять проти тих слабих, і коли їх трісне по голові чужий кулак, — цілий „цивілізований світ" благословитиме його!

Бути сильними — ось наука, яку ми повинні витягнути з прикладу нещасної Австрії.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

Проситься відділових секретарів присилати повідомлення про всякі збори принайменше один тиждень перед зборами.

СЕНТРАЛІЯ, ПА. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 90, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 19. серпня, зараз по Сл. Божій, коло 12. год. вполудне. Обовязково кождий член має явитися і вирівнати свою належитість, бо в противнім разі буде суспендований. Ми маємо багато хорих членів і виплачуємо запомоги, то каси відділової не вистарчає платити запомоги і висилати до гол. канцелярії точно місячні вкладки. Проситься родичів вписувати свої діти в ряди Батька-Союза. — Захар Волчинський, предс.; Іван Чепа, кас.; Іван Чепа мол., фін. секр.

Інспектор прийшов на візитацію школи й написав на шкільній таблиці: „Я був тут в учора" тай питається: Чи то добре написано?

— Ні, — відповідають діти.

— Чому?

— Бо пан інспектор тут учора не були.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

ХТО ЩО ЛЮБИТЬ.

Японський дипломат Йотара Суґімара заявив перед пресовою конференцією в Токіо, що японський уряд дуже радо привитає в Манчуку німецьких Жидів, котрі втекли від Гітлерового уряду.

Коли Жидів в одних краях переслідують, їх приймають у себе радо: Анґлія, Росія і Японія.

ЖИТТЯ ШТУКА І КРАСА.

Нюйорський проповідник Вилієм Дейвис радить з проповідальниці своїм вірним іти за приміром артистів і шукати краси.

Тимчасом багато артистів заперечує, що штука має на цілі шукати краси.

ЧИ ВЖЕ ВСІ МАЮТЬ ЗАБАГАТО РИБИ?

Таке питання може поставити собі читач, знайшовши в газеті донесення, що в місті Дуарнене, в Франції, викинено в море міліон сардинок.

Ні, ще не всі мають досить сардинок, а рибу викинено в море тому, що рибацькі підприємства не вдоволені з ціни на сардинки.

Чи не навчає така новинка людей, які хотіли би попоїсти собі сардинок, думати про часи, коли в море риб не будуть кидати, щоби набити штучно ціни?

ЧИ ЦЕ СПРАВДІ ВІН?

До студентів і студенток Колюмбійського університету, зібраних у числі півтретя тисячі душ для закриття літніх курсів, говорив один бесідник таке:

Світ знаходиться в тяжкім стані. Для облекшення цього стану не робиться нічого. Через це світ попадає в розпуку. Якщо далі не зробиться нічого для поправи умовин, то світ буде доведений до умової суспільної й економічної революції.

Не думайте, що це говорив собі якийсь червоний агітатор. Це говорив самий д-р Николас Ботлер, президент Колюмбійського університету, не один з найбільше консервативних, але дійсно колись один з найбільше назадницьких людей в Америці.

Його осторога вже трохи спізнена. Коли він остерігає світ перед умовою революцією, то він видно радить замкнути стайню аж тоді, як коні з неї вкрали: Коли д-р Ботлер говорить такі речі, то умова революція вже стала фактом.

РЕВОЛЮЦІОНІЗУЮЧІ ФАКТИ.

У цій своїй промові, котру, як звичайно, широко цитує „Ню Йорк Таймс", д-р Ботлер теж показав на факти, які революціонізують людей:

„Що мають думати собі люди", говорив він, „коли американський уряд платить фармерам, котрі управляють бавовну й пшеницю, не на те, щоби вони управляли їх більше, але щоби управляли менше, — тоді як в краю є ще міліони, котрі не мають що їсти і в що одітися?

СУД ПРО НЕМОРАЛЬНУ КНИЖКУ.

Вищий апеляційний суд Злучених Держав признав, що книжка Джеймса Джойса „Юлиссес" не заслугує на конфіскату як неморальна книжка. За таку її мали понад десять літ.

Коли в цей спосіб відкликує свій осуд суд, то деякі церковники взялися цькувати на ріжні фільми як на неморальні. Що скажуть вони самі про ці фільми за яких десять літ?

ДОБРИЙ ПРОВІДНИК.

(Свобідно за Ф. Паскеном).

(6)

Замовк, бо в тій хвили за ними гукнув стріл і понад їх головами свиснула куля. За собою почули тупіт.

— Вперед! — крикнув Завада. — За нами Татари.

Оба пустилися чвалом вперед. Щоби кінь Завади не лишався позаду, бив його немилосерно ремінним канчуком. Се ділало тільки на хвилю. Кінь зачав приставати, важко роблячи боками.

— Мій кінь не видержить довше! — крикнув Завада. Я пропав.

— Ще лиш хвилинку, — відповів Дибович. — Перед нами бачу виступаючий прискалок. Там скриємося. Гадаю, що наші рушниці ліпші, як татарські. Будемо боронитися.

За ними знов гукнули два стріли наразв. Кінь Завади пітткнувся. На щастя не впав. Мабуть скалічився, бо став сильно кульгати. Їздець сидів на коні блідий як смерть. Тільки ніс лишився світло червоний. Коневи з писка баламкався язик. Важко дихав і сопів. Уста Завади рухалися. Він так молитвою приготовлявся на смерть, бо бачив, що кінь зробить ще пару кроків і впаде.

Нарешті прибігли до скалистого виступу стіни яру. Скрутили за ним і Дибович скочив з коня. Стоячи за скалою, дожидав приходу ворога. За ним стояв Завада. Його кінь ляг. Перед ними вирінули два Татари на конях. Не сподівалися, що втікачі стоять за стіною скали, лиш кільканадцять кроків перед ними. Рушниця Дибовича гукнула і один кінь впав, привалюючи собою їздця. Заки другий їздець отямився, Дибович вихопив рушницю з рук Завади і ще раз стрілив. Впав другий татарський кінь.

Надїхали ще три Татари, та не їхали далі. Помогли першому впавшому вилізти зпід коня і вернулися.

— Ось маєте тепер наслідки вашої глупоти! — сказав Дибович до Завади, що дрижав у смертельній тривозі. — На що ви били того Татарина? Тепер він, щоби пімститися, стягнув на нас своїх товаришів.

— Я не так думаю, — відповів Завада. — То ви винні, бо не позволили мені застрілити ту собаку. Вони були би й так прийшли, бо їм потрібні ваші коні.

— Не так наші, — відгризся Дибович сердито, — як найцінніший з них ваш кінь. Ви заслужили собі, щоби я вас з сим вашим арабом лишив тут, побитому Татаринови на поталу. Я з моїми кіньми не боюся, щоби мене перейміли. Татарські коні мабуть не ліпші як ваш.

Завада стояв над своїм конем, сумно похиливши голову. Кінь неначе здихав.

— Дальшої такої їзди він не видержить, — промовив Завада. — Коли мандрівка йде поволи, то він дуже добрий. Бігати він не любить, не вміє і не годен. Я маю його вже десять років. Не молодий був вже тоді, коли я заміняв його за старий кожушок.

— Воно подобає на правду. Сим разом ви мабуть не брешете. Та нам тут годі лишатися. Татари аж тепер нападуться на нас. Побитий вами дал схоче відплатитися вам. Його помічники схочуть відбити собі застрілені мною коні. Потерпаю, що схочуть обійти нас і взяти нас тут з двох боків. Треба випередити їх і знайти таке місце, де наші плечі були би криті.

З великим трудом коня Завади підвели на ноги.

— Як сяду на нього, то він готов знов впасти, — сказав Завада.

— То не сідайте. Тягніть його за собою, як не хочете лишити Татарам.

Кінь, не маючи нікого на хребті, біг так скоро, як Завада. Вийшли з яру в степ. Завада вів коня далі, сам біжучи. Що хвилі озирався, чи Татари не здоганяють їх. Ніхто не показався. Хвилю постояли, щоб кінь Завади до решти висапався. Посідали на коні і пустилися далі середним трухцем. Коли кінь Завади знов став спотикатися, Дибович загадав скористати з вигідного місця і переночувати. То був невеликий лісок в середині чагарника, над якою річкою.

— Тут будемо варити кашу, — сказав.—Диму ніхто не побачить, бо ліс високий. Вогонь заслонять перед очима цікавих кущі під лісом. Татари або залишили погоню за нами, або втратили нашу тропу. Хоч би й ішли за нами, то в ночи не знайдуть нас, бо потемки наших слідів не доглянуть. Заки настане ясний день, ми вже будемо далеко звідси. Назбирайте ріща.

Коли Завада вже кресав, щоби купу ріща підпалити, Дибович став носом втягати воздух.

(Дальше буде).

Проф. В. Біберович.

АМЕРИКА Й МИ

(Реферат, висланий на Другий Зїзд Українських Професіоналістів).

Темою отцього нарису є питання наладнання нашого становиска супроти американського окруження, нашого пристосування до тутешніх умовин життя з точки погляду наших національних інтересів. Питання це вельми широке й складне й годі обговорити його основніше в вузьких рамцях писаного докладу. Тому я спробую тут освітлити лише одну, мабуть найважнішу його фазу, цебто питання нашої американізації або докладніше асиміляції. Зазначу, що під словом „Америка" розумію як Канаду, так і Злучені Держави Америки.

Не підлягає найменшому сумнівови, що ми, Українці в Америці, безперервно асимілюємося, стаємо Американцями наслідком ріжнородних впливів оточення. Асимілюються не лише наші діти, для яких Америка є рідним краєм, а які про Україну знають лише дещо з книжок і оповідань родичів, але й старші люди, що первісно приїхали сюди на короткий час для зроблення грошей, а кінець-кінців осталися тут назавше.

Чи в цій природній, ніколи ненакидуваній асиміляції лежить якась небезпека? Коли Україна була би сьогодня могутньою, суверенною державою, про цю асиміляцію не варто би й говорити, тому, що Україна не потребувала би нашої помочі й втрата одного чи навіть кількох міліонів лишнього населення не грала би в її національнім буджеті ніякої ролі, а може навпаки рахувалася би навіть корисним явищем. Так приміром Німеччина „втратила" в користь Америки багато міліонів своїх громадян, які до того ступня засимілювалися, що з нагоди останньої світової війни билися зі зброєю в руках проти рідного краю своїх батьків і дідів.

Інакше мається річ з Українцями. Незалежна українська держава не існує й боротьба за її створення ведеться безупинно у ріжних наших займанщинах і на фронті публичної опінії цивілізованого світа. Ми, американські Українці, хоч і не думаємо вже про поворот до Старого Краю, всетаки маємо сильне бажання брати хочби скромну участь у цій боротьбі й хотіли би теж свої діти до цього привчити. Примір Поляків підчас останньої світової війни навчив нас, що при певній мірі національної свідомости й при розумнім поведенню справи можна навіть збройну силу великих держав використати для своїх незалежницьких змагань.

З цієї точки погляду питання нашого відношення до держав, у кордонах яких живемо, а зокрема питання асиміляції нашої й нашого молодого покоління набирає першорядного значіння, бо від сякого чи такого його вирішення залежатиме роля, яку ми відіграємо в українській визвольній боротьбі. І тут треба зазначити, що теперішня, так сказати би, неконтрольована асиміляція в світлі наших національних аспірацій крие в собі велику для нас небезпеку!

Існують ріжні погляди на питання нашого пристосування до американських умовин життя, однак усі вони дадуться в дійсности звести до трох підставових категорій. Є Українці, головно політичні еміґранти, що не думають постійно тут жити, яким здається, що найкраще взагалі не звертати уваги на американські справи, а жити своїм власним, українським життям. У Канаді, де умови життя й відносини національні відмінні від американських, ще перед кількома роками деякі наші групи думали про творення третьої української нації на зразок французької, забуваючи, що до цього не було ні історичних, ні конституційних передумовин.

Інші знову вважають усяку боротьбу з асиміляцією неможливою й безнадійною й щоби не тратити непотрібно сили, відразу спускаються на дно. Діти цього пограю людей з природи річи найскорше цілковито американізуються й тимсамим затрачуються для української справи. (Хоч буває, що й діти свідомих і патріотично настроєних батьків виростають на повних чужинців наслідком байдужности й недбальства цих останніх).

Перший погляд є шкідливий для нашого молодого покоління, бо вчить його нехтувати край свого уродження, де це покоління має жити й умирати. Защіплювання цього погляду в серцях наших молодих людей це прямо злочин, тому, що людина, байдужа напроти свого окруження, ніколи не може осягнути в житті бажаного успіху. Другий погляд, що вважає асиміляцію нестримною стихією, з якою годі боротися, це знов дефаітизм, або маскований опортунізм, який заслугує на рішуче осудження!

Поміж цими двома крайностями знаходиться третій помірковний погляд, який каже, що треба старатися витворити новий тип американського Українця, доброго американського громадянина й патріота, що рівночасно був би свідомим свого українського походження й старався при всякій нагоді активно піддержувати українську справу.

Хтось більше горячокровний замітить може, що це зайвий і шкідливий компроміс і що ми мусимо виховувати наші діти на 100-процентових Українців, для яких українська справа буде альфою й омегою їхнього існування. Так думати можуть лише одиниці, що будьто не здають собі справи з могутности впливу американського життя, будьто хочуть заімпонувати свому окруженню своїм непримиримим патріотизмом. Однак справа занадто поважна, щоби звертати увагу на плитке крикунство, дешеві фрази й красномовні фаєрверки.

Ми, Українці, взагалі забагато уваги присвячуємо річам формальним, поверховним, як вишивані сорочки, топірці й ґердани, забуваючи при тому про духовий, ідейний бік життя. Людина, що називається Перепельницький або Черлюнчакевич, думає, що вона Бог знає, яким є патріотом, коли за всяку ціну хоче захоавти це довжезне імя як якусь національну цінність. Нехай би змінила або скоротила його на Партрідж, або Черлян, але нехай би рівночасно защіпила в душах своїх дітей глибоку любов до рідного краю своїх батьків! Таксамо не конче є патріотом той, хто силою жене свої діти до рідної школи, знеохочуючи їх таким робом до всього, що українське, як колись кепські педагоги знеохочували нас до студіювання скарбів грецької культури. Цим я не хочу сказати, що не треба посилати своїх дітей до української школи, а лише, що національне виховання наших дітей не повинно бути механічне, але індивідуальне й розумно обдумане.

На основі мого особистого одинацятьлітнього досвіду в Канаді я мушу ствердити, що наша асиміляція, як зовнішня так і внутрішня, духова, поступає наперед чимраз скорішими кроками. Годі цей факт легковажити, але це гірше було би згори капітулювати. Як вище сказано, нам треба піти середнім шляхом і і приступити свідомо до плянового витворювання нового типу американського Українця, що лучив би в собі всі бажані прикмети. До цього потрібні нові інтелігентні засоби, нові школи, організації, книжки й журнали, словом: зовсім нова зброя, нова стратегія й тактика. Кепськими, безконечно повторюваними концертами й дрантивими театральними виставами, як досі, ми положення не вратуємо!

Інакше, не зважаючи на наш патріотичний шум і крик, ссобливо, коли нова іміграція буде дальше припинена, за кілька десятків літ на широкому американському континенті останеться лише мала горстка свідомих Українців, як сумний доказ нашого недбальства, байдужности й нерішучости. Треба щиро надіятися, що вже в недалекому майбутньому загальний конгрес канадійських і американських Українців зійдеться в ціли обдумання нових плянів і нових метод національної роботи.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

ПОДЯКА.

Ми, нижче підписані, маємо честь зложити щиру подяку головним урядникам У. Н. Союза за скоре виплачення посмертної запомоги по бл. п. Дмитрови Федунови, котрий за життя був членом У. Н. Союза і товариства „Дністер", від. 361 У. Н. С. в місті Ню Йорку. Хоч ми тоді мешкали коло 115 миль з Ню Йорку, то всежтаки на похорон прибули коло 40 членів з відділу 361, де покійний мав честь належати, за що тим членам маємо честь щиро подякувати. Також дякуємо місцевим урядникам за їх труд.

Щоби заповнити рядове місце мого покійного батька, я, як його син, Григорій Федун, років 22, вступаю до У. Н. Союза, тому, що я переконався, яким є Батько Союз для тих сиріт, котрі остались по Покійному. Отже вступаю в його ряди і взиваю українську молодь, щоб якнайбільше вступала в ряди У. Н. Союза.

Марія Федун, удова; Григорій, Мирослав, Володимир, сини.

Адреса Обеднання:
OBYEDNANYE,
P. O. Box 122, Hudson Terminal
New York, N. Y.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН.

Відчит в ОДВУ.

До нашої місцевости загостив на вакації з Філадельфії головний організатор ОДВУ п. Т. Свистун, і при тій нагоді члени від. 19. в Ню Гейвен запросили його виголосити відчит. Дня 27. липня нюгейвенська громада зійшлась до церковної галі, де місцевий предс. ОДВУ, Яків Швець відкрив збори та представив широко знаного прелеґента. Потім покликано на секретарів Ольгу Небор і Івана Підлісного.

Цілю відчиту було заохотити людей до організування себе, як колись були Українці зорганізовані тому 1,500 літ. Про славну писану історію, котра зачинається в 8 столітті, котру виголосив обширно п. Свистун, не треба тут розписуватися, бо вона є відома всім щирим Українцям. Також відомі є ті поривання нашого народу проти своїх гнобителів, які не все кінчились гідним вислідом. Але тепер від 20-го року по війні, говорив далі п. Свистун, ми стараємося скристалізувати розум Українців, щоби перестали бути рабами, і змагали до відновлення української держави. Війна збудила українську душу, збудила козаччину. Молоді, котрі були в армії, котрі понюхали вільности, не хотіли зложити руки й замкнути очей на гірке поневолення України. В 1927 році відтворив полковник Коновалець в Празі політичний провід — Український Націоналізм. Він дав початок до організування, а О. Грибівський дальше поширює роботу. В 1931 році скликано перший зїзд ОДВУ в Ню Йорку. Партійні вороги в 1934 р. хотіли зїзд розбити, побороти ту організацію, але даремна була праця цих політичних банкротів. Ми, українські націоналісти по цілій Европі й Америці йдемо вперед по камінню й болоті. Любов до України — це бажання відродити Україну, щоби не застала нас боротьба, як в 1917 році. Багато є нас людей, що сумління не дає сидіти — пре нас велика любов до України. Провідник наш, полковник Коновалець, від 20-го року до тепер йшов вперед, ніколи не піддався. Під його проводом здобуємо українську державу! Ми віримо щиро в ті ідеї, про котрі говоримо. Правдивій ідеї Бог помагає!

Четвертий Зїзд показав, що націоналізм ніколи не загине!

Такими зворушаючими примірами п. Свистун скінчив свій відчит. Потім дав вдовольняючі відповіди на запити цікавих громадян. Також всі зібрані разом з п. Свистуном відспівали націоналістичні пісні. Ми розійшлись домів наповнені тим духом ідейним, прямувати до державного відродження України. Зібрано $6.10.

Ольга Небор.

Франьо Ґйонліч.

ВСІ ОДНАКОВІ

У містечках у Босні безробітні сходяться понайбільше по каварнях. Тут пють чорну каву серед балачки про місцеві, а коли-хочеш і про світові події. А частенько почуєш, як який старий аджо розповідає, що пережив у свому житті. Часом і я, безробітний, зайду до якої каварні тай слухаю, що люди говорять. Так то одного дня прийшов я, як балакали про жінок.

Дехто говорив про добрі, дехто про лихі прикмети своєї жінки. Старий Осман Пашак, сивобородий, підібгавши ноги, сидів на простертому килимі, попивав чорну каву та покурював із „фудікалі" (турецька люлька з довгим цибухом, що переходить через посудину з водою). Він мовчав і лише слухав, що хто говорить. Коли кожний свою жінку обговорив, старий Осман відкашельнув, погладився по бороді та сказав:

— Всі вони однакові! Доки їм приносиш, доти ти добрий. Коли не маєш і перестанеш говорити, ти вже і сякий і такий. Ви знаєте того Ґаліля з Плочі, що то сліпий на одно око. Він мені раз хвалився, яка то його жінка добра та як слухає його. Каже мені: „Як лише прийду до дому та ввійду у сінешні двері, моя ганума вибіжить мені на стрічу тай кричить: „Ось мій аґа! Ходи, байрум!" І бере від мене торбу, веде мене в кімнату, а в кімнаті приготовлена манґала, а на манґалі кава. Е, нема — говорить — другої такої жінки.

— А ти кожний раз принесеш їй щонебудь у торбі? — питаюся я його.

— Певно, що приношу. Я ще ніколи не прийшов до неї з порожною торбою. Все щонебудь принесу. Кави, цукру, овочів — щонебудь. Чомуж би, брате, не принести, коли вона так любить і шанує мене?

— Знаєш ти що? — кажу я Ґалілеви. — Не приноси ти їй кілька днів нічого, а тоді побачиш, чи вона так шануватиме тебе.

— Певно, що шануватиме, чоловіче, — каже Ґаліль.

— Певно, що ні, та ти лише послухай мене — кажу тобі: — ти їй лише кілька днів приноси порожну торбу, а побачиш, що не буде того пошанівку.

— То добре, послухаю тебе — каже мені Ґаліль.

— І що гадаєте? Чотири дні після тієї розмови приходить Ґаліль до мене, до саду.

— Чуєш, — говорить — твоя була правда, як ти мені говорив про жінку. Я, якби нічого — прийшов першого вечора до дому, аж тут моя Ганка чекає на мене в воротах і кричить: „Ось мій аґа! Джеля аґа!" І сягнула рукою в торбу, та бачить, що в ній нема нічого. Взяла торбу й нічого мені не каже. Другого вечора те саме. А як третього вечора сягнула в торбу, як не накинеться на мене:

— Невжеж знову торба порожна, ти сліпцуне один!

— Як почув я це, довкола мене стало крутитися всеньке подвіря. Я їй далебі нічого не говорив, лише кажу: „Жіноча голово! Ось уже стільки літ ми разом живемо і я майже що дня приношу щонебудь у торбі, а ти мені ніколи не сказала, що я сліпцун. А тепер, за ті два-три дні, як приходжу з порожною торбою, ти завважала, що я сліпий!

Ощадний.

— Навіть ти вчишся письма для сліпців?!

— Мушу щадити й на будуче могтиму читати напотемки.

— Тату, що це таке конференції?

— Це зібрання, на яких ухвалюють, де на найближчу конференцію члени мають зїхатися.

СЕРЕД МІҐДАЛОВИХ ДЕРЕВ І ВІТРАКІВ.

Коли це правда, що „щасливі народи не мають історії", то ці слова оправдано можна пристосувати до Балеарських островів, бодай від 1409 року, коли вони ввійшли в склад еспанської корони. Всі війни, всі внутрішні потрясення, які століттями переходила Еспанія, лише слабим відгомоном відбивалися на тих благословенних островах.

Навіть остання революція перейшла над Балеарами, не оставляючи слідів. День проголошення републики вшанувала влада столиці дзвоненням дзвонів. Роялісти позамикали щільно двері та вікна, на знак жалоби. А як дзвони перестали дзвонити, всі вернулися до своїх звичайних занять.

* * *

Балеари мають лагідне й чудове положення, тому ввесь рік відвідують ці острови туристи з усіх країв. Головно в зимові місяці. Найбільший з Балеарських островів це Мальорка, зі столицею Пальма. Куди оком глянути, видно лагідні горби, вкриті пальмами, кактами, міґдаловими й оливними деревами, виноградниками. Вино з тутешнього винограду густе, солодке й дуже сильне. Оригінальним урізноманітненням краєвиду є численні старі, камінні вітраки, що пригадують туристам Дон Кіхота.

Місто Пальма має коло сто тисяч населення, є резиденцією цивільного ґубернатора, військової команди й епископа. Архітектура міста Пальми це віддзеркалення вікової історії острова, куди переходили почерзі Фенікійці, Греки, Картаґінці, Вандали, Ґоти та Маври аж до 1207 року, коли то цей остров заняв король Араґонії Дон Хаіме.

Головним багацтвом Балеарських островів є міґдали. Вивозять їх річно на 40—50 міліонів пезетів. Не менше вивозять ріжних південних овочів, передовсім фіґ. Плекають теж чимало оливних дерев, по старій арабській традиції. Одначе мешканці Мальорки не вміють робити доброї оливи до їдження.

Населення має великі заробітки від туристів, тому тут побудовані дуже гарні готелі, пляжі, що в сезоні повні заграничних гостей. Уладжують для чужинців фестини та свята, на яких туземці пописуються національними танцями, як „хота", „болєро", „метеіха", „копео". Оригінальна барвна національна ноша додає тим танцям своєрідної краси.

Нічю уладжують прогульки до славних Зміїних Печер (Ляс Куевас дель Драх). Нічю пливуть човнами, відповідно ілюмінованими при звуках ваґнерівської музики.

Кому навкучиться гарміне та рухливе місто Пальма, відвідує тиху, спокійну, гарну Вальдамозу, що потопає в зелені оливок, або невеличке рибальське село Пуерта Поленза, чи малесенький острівець Ібеза, де будинки будують і досі в чисто арабському стилі.

Населення Балеарських островів не є чистої каталонської раси. Є в них домішка крови Маврів, Жидів і Італійців. Мужчини рослі, добре збудовані, смаглявої краски. Жінки стрункі, гарні, очі чорні.

Характеристичною прикметою тих людей, що жиють безжурно, а при цьому є працьовиті та релігійні, є замилування до танцю та співу. Співає старі еспанські баляди хлібороб при праці на ріллі, співають хлопці та дівчата при зриванні міґдалів або оливок, співають паломники, що йдуть до монастирів і каплиць, побудованих на верхах гір. А коли всі спочивають нічю, то під бальконом коханої співає запальчивий юнак при звуках ґітари.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

БЕРДФОРД, ПА.

На будову Музею.

Гром. Н. Демчина переслав до Обєднання $2, призначуючи ту квоту на будову Музею Визвольної Боротьби України в Празі.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Доповнення спису.

З приводу 4-го зїзду ОДВУ у списі жертводавців пропущено: Від „Червоного Хреста", Ню Гейвен, Конн., зложила делеґатка пані Топольницька $5; І. Бабинець $2; Ф. Стефанів $1.

— Чи те чоколядове поросятко справді свіже? — питається гість у крамниці цукорків.

— Так, зовсім певно! — каже купчиха. — Ми щойно вчора дістали його з фабрики!

Гість (сумнівно): Коли так, то я не розумію того фабриканта, коли він виписав на поросятку: „Щасливого 1932. року!"

Мусій Степанчук.

СТРІЧА З КРАЯНАМИ-ОДНОСЕЛЬЧАНАМИ.

(Товаришам шкільних літ у Сімпсон, Па.).

На устах сміх, лиця свіжіють,
Слова привіту серце й груди гріють;
Рука об руку тісно стискаєсь,
Щиро витаєсь,
На душі радість, очі сміються,
Серденька бються.

І око в око дивиться сміло,
Молодим блеском в них засяяло,
Давнім тим блеском юних літ-раю
В рідному краю,
Де ми прожили любі хвилини,
Щастя перлини.

Щира розмова живо там ллється,
Спомином в давне-давне несеться;
А в кождім слові образ нестертий
Любих моментів,
Шкільних днів гожих, стежок прохожих
Поміж цвіт-рожі.

Онде хатина стріхою вкрита,
До неї стежка ногами вбита;
Тими стежками, попід вербами
Йшли ми з книжками,
А вітер й птички там нас витали,
Пісню співали.

Онде і церква в запашних липах,
Туди спішили ми на молитви;
Там нас хрестили й благословили
Діточі сили,
Там батьків наших дзвони прощали,
Як їх ховали.

Круг загороди садочки пишні,
Яблуні, груші, сливи і вишні,
А далі поле, золотом вкрите:
Пшениця й жито,
За селом бори, ліси і гаї
Густі, безкраї.

Кождий цей образ бачиш у слові,
Чуєш у рідній, милій розмові,
Згадки читаєш з лиць, що сміються,
А зморщки вються:
Старість й чужина плечі вгинає,
Сили зїдає.

Та хоч нас горе згорбити хоче,
Тіштеся, лиця, смійтеся, очі!
Доки в нас рідне життя жевріє,
Є в нас надії:
Рідним ми полем іще підемо...
Дасть Бог, діждемо!

Добрий спосіб.

Боязкий пан прийшов до зубаря вирвати собі зуб. Сів на кріслі, лікар підійшов до нього з кліщами. Та пацієнт, замісць щоб отворити уста, ще більше затискав їх. Лікар кілька разів брався вирвати зуб, та пацієнт за кожним разом затискав зуби. Лікар не знав, що почати з паном. Вкінці взявся на спосіб. Пішов із асистентом до другої кімнати, дав йому шпильку та сказав: „Як я вам дам знак, вколете того пана як можна глибоко в зад".

Асистент так і зробив. Пан отворив широко рот, а лікар вмить вирвав йому зуб. Боязкий пан схопився за місце, де його асистент вколов, і скрикнув:

— Боже, Боже, той зуб мав глибокий корінь!

ВІСТИ З СІЧОВОГО БАЗАРУ „СУРМА"

103 АВЕНЮ А, НЮ ЙОРК.

В майнерській школі я довідався, що „Як до 30 не жонатий, до 40 не богатий, пиши пропало". Пару днів перед 30-ти літами я оженився, це міг зробити через сильну волю, але збогатитись перед 40 літами таки не вдалось.

Можливо, що і це булоб вдалось, колиб я був знав скорше, що треба їсти більше риби, щоб розум був. А то довідався тоді, як 40 минуло. Ще пару днів перед 40 літами пішов я до ресторанту і замовив собі що-найбільшу порцію „ґефілте" рибу, то вона такого розуму мені нагнала, що цілу ніч не спав, лише думки снував про богацтво. І так:

„Взяв велику радіо стацію, спровадив з краю найліпшу молоду співачку і дуже гарну. Через два місяці що неділі від 8:30 до 9:30 рано лиш про цю русалку говорив: що за голос, що за краса, що за любов до пісні, до слів. Вона деклямує, співає, музика з 24 інструментів до кождої пісні її приграє, — одним словом: найкраща українська година, яка досі була.

А люди лиш говорять про програму і про нову, з краю спроваджену, співачку, а я тримаю її в секреті і заборонив під контрактом показати людям, як Туркині.

Одної неділі заповів на радіо: хочете побачити на власні очі цю співачку, того українського соловія — всі ідуть на радіо-баль Сурми, що відбудеться за місяць в нюйорській Арморі Авдиторіюм.

Пять тисяч осіб прийшло, а вступ був по долярови. Там ще дещо продавалось, що оплачувало видатки; лишилось на програму чистих 5 тисяч долярів.

Зараз на другу неділю на програмі знов заповів, щоби ще ліпше програму провадити, треба мені позбутись штору. Всі записуйтесь в члени програми. Коли було 10,000 членів, я штор передав на власність кооперативі при ОДВУ. Вже рахую 15 тисяч долярів, а тут — годинник даінь-дзілінь — я пробудився, дивлюся на календар, а мені 40 минуло. Все пропало, запізно взявся рибу їсти.

Дуже жаль, але гадаю, то все що можу зробити, ботай передам свою думку через Вісти з Базару, коли нема програми, щоби молодші використали, коли ще час. (Дальше буде).

(Огол.) М. Сурмач.

Алібі.

Суддя: Де ви були 15-го серпня в 11 годині 33 хвилини?

Обвинувачений: В ліжку, пане судде. Одним оком я дивився на годинник, другим на календар.

СВІТОВА ВІЙНА ДВАЦЯТЬ РОКІВ ТОМУ. — 31. ЛИПНЯ. ВІДЕНЬ ВИТАЄ ВІЙНУ.

(22)

З вибухом світової війни Українці в Австрії відразу відчули, що це прийшов великий час, коли в боєвому вогні вони зможуть добути цілому українському народови кращу долю. Українські вояки заспівали тоді твердо свою тужну стрілецьку пісню: Гей, у лузі червона калина похилилася, чогось наша славна Україна зажурилася. А ми тую червону калину підіймемо, а ми нашу славну Україну гей, гей! розвеселимо!... Така пісня залунала серед Українців.

Німеччина готувалася до негайного проголошення війни, але хотіла ще вжити останніх кроків, щоб не допустити до неї. До Петербурга післали були архикнязя Ернеста Гессе, брата російської цариці, щоби вплинути на царя й спинити мобілізацію російської армії. Але йому не пощастило виконати свого завдання, бо годі вже було спинити події, які сніговою лявіною котилися з величезної гори, все намотуючи більше й більше снігу та набираючи більшої ваги й скорости.

З Копенгаґи наспіли відомости, що німецькі воєнні кораблі патролюють біля берегів Німеччини. В проливі Бельт вони вже почали стримувати торговельні кораблі й переводити на них ревізію. Те саме робили й російські воєнні кораблі, що патролювали на Балтійському морі, доходячи аж до данських берегів. Стало відомо, що Британія вирядила також свою фльоту в проливи Бельт та Зунд. Британські воєнні кораблі побували також у данських водах.

Воєнна пропасниця захопила цілу Австро-Угорщину. Вулиці Відня були переповнені піднесено патріотично настроєним натовпом. Усі готові були боротися за свою батьківщину й „відплатити" за вбивство свого архикнязя. Цісар Франц Йосиф поспішно вернувся з Ішлю до Відня. Ввесь Відень був на вулицях міста, щоб витати свого старого цісаря. Тої ночи ніхто у Відні не спав, а всі були на вулицях у безперервних патріотичних маніфестаціях.